

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrunitu.

Nr. 31.

Joi, 29 17 Aprile

1880.

Brasiovu 28/16 Aprile.

In camer'a ungara tocmai s'a finitu desbateri ministeriului justitiei. D-lu Pauler a avutu ve forte grele. Miseri'a, ce exista in justiti'a din zile de sub corón'a S-tului Stefanu a fostu pusa de astadata in o lumina asia de viua, încatu astadi nu credemu se mai fia in aceste intinse tieri vreo sulfare ungurésca — se nu dicemu omenésca — fia ea oricatu de siovinista, care se nu recunósca, cá justiti'a in statulu ungaru se afla astadi intr'o stare nu se póte mai de plansu! Tristele urmari ale unei asemenea stari de lucruri nu mai au trebuintia de a fi constatate, de vreme ce tota lumea le recunósce cu prisosu. Trebuie se recunóschemu, cá aceia, cari au aretatu scaderile si neajunsurile, ce exista, n'au intardiatu a indicá si medicamentele capabile de a vindecá invecitulu reu. Astfelu deputatulu Emmer a facutu propunerea, cá se-se introduca in loculu procedurii de pēna aci procedur'a verbale, dela care astépta disparerea multoru rele cauzate numai si numai de defectele procedurii in vigóre. Deputatulu Teleszky facu propunere, cá se se mentiena procedur'a scripturistica, perfectiand'o dupa cerintiele timpului si ale intereselor justitiabililoru. D-lu ministru alu justitiei a aretatu de astadata intr'unu modu neindoiosu, cá nu este acelu omu, care se póta realisá reform'a radicala, ce se cere. D-s'a a declarat, ca proiectulu, ce are preferinti'a d-sale, este acelu alu dlui Teleszky, cu tóte aceste inse in principiu nu este contr'a introducerii procedurii verbale. Acést'a fiindu inse o reforma prea radicala, trebuie, cá mai autaiu se fia bine studeata. Ori cine intielege de insemnéza acést'a. Insemnéza, cá introducerea procedurii verbale trebuie considerata cá amenata a calendele grecesci. In adeveru, cine póte garantá, cá studearea preliminaru a acestui obiectu de importantia atátu de mare nu va poté fi inca pelungita.

Se intielege de sene, cá pene candu se voru studeá tóte sistemele din lume in faci'a locului si pene candu se voru scrie volumi intregi pentru a incepe pe cea mai potrivita atátu din punctu de vedere teoreticu cátu si practiculu pentru statulu ungaru, mai remane timpu destulu pentru provisorii si pentru experimente de facutu inca in coliba — cumu se esprimá Ec. S'a — mai inainte de a intra in palatu. Deputatulu Darday, facu propunere, cá ordinea advocatiale se fia schimbata prin o noua inca inainte de a espirá mandatulu actualu camere. De asemenea a promis de a imbunatati si procedur'a urmata inaintea juriiloru. Este gréu a spune, déca din acésta discussiune a esitu invingétori d-lu ministru, deórace cuventarea s'a a multumitu prea pučinu chiaru pe membrii majoritati guvernamentale. Unu lucru bunu, ce a facutu d-lu ministru in decursulu acestei discussiuni, este, ca a recunoscutu tóte neajunsurile si defectele, ce exista in dominiulu justitiei. Declará inse, cá nu póte se-le delature, neavendu la dispositiune mediulócele necesarii pentru acést'a, deórace fisculu se aréta forte sgarcitu faci'a de resortulu dsale. Preste totu se póte dice, cá vorbirea d-lui ministru n'a purcesu nici decátu din puncte de vedere mai inalte, ci s'a marginitu mai multu la a responde atacuriloru personali, la cari a fostu espusu din partea adversariloru sei. . . . In fine budgetulu ministeriului de justitia s'a votatu, d-lu Pauler si-a mantuitu portofoliulu, acést'a este lucrulu de capetenia. Incátu pentru cei setosi de o justitia buna si expeditiva, ei mai potu asteptá!

Cris'a ministeriale din Cislathania pare a fi planata, se póte considerá, cá unu ce securu, cá ministeriulu va remané in actual'a s'a compunere pēna la finirea desbaterii budgetelor. Diarele boeme afectéza in privinti'a acést'a o mare incredere. Astfelu lui „Politik“ i-se telegraféza din Vien'a urmátóriele: „Oper'a de reconciliatiune ia-

treprinsa de comitele Taaffe nu trebuie nicidecátu considerata, cá periclitare prin incidentele din zilele din urma. Monarchulu tiene la acést'a astadi mai multu decátu oricandu si este decisu a-i urmari atingerea sub orice impregiurari si a infruntá ori-ce grautati pentru a-o duce la unu bunu sfersitu. Contele Taaffe chiaru in casulu, candu ar' demissioná intregulu cabinetu, pentru ceea ce pene acumu nu exista nici o cauza parlamentara seriósca, este consideratu prin cercurile politice mai inalte, din Vien'a in situatiunea de faci'a de singurulu omu politicu, in stare de a indepliní cu successu missiunea de reconciliatiune, ce a luat'o asuprasi. Lucrurile standu astfelu numai este nici o indoiéla, ca retragenduse actualulu ministeriu c. Taaffe vá fi insarcinatu cu compunerea noului ministeriu. Acést'a probéza, cá aceia, cari pretindeau, cá contele Taaffe este decisu a primí consecintiele parlamentarie ale votulu dela 13 Aprile, s'au insielatu, de vreme ce impregiurările dovedescu, cá capulu statulu este in stare a permite d-lui Taaffe chiaru a dissolvá parlamentulu si a face alegeri nóue, numai cá se se incerce tóte caile, pentru a-se ajunge la aceea reconciliatiune a diverseloru nationalitati din monarchia, care dandu satisfactiune tuturoru aspiratiuniloru loru nu va lipsi a-le reuní pe tóte in giurulu tronulu Habsburgiloru, procurandu monarchiei in modulu acést'a o fortia, ce póte, cá pēna aci n'a avut'o.

In momentulu, candu scriemu, n'avemu nici o scire despre stadiulu, in care se afla cris'a ministeriale romana. Totulu, ce scimu, este, cá pēna a séra nu se resolvise cris'a. In sinulu majoritatiloru din parlamentu domnieá o mare agitatie, deórace se vorbiea de venirea la ministeriu a unoru persóne, care nu apartienu nici pre departe partidulu liberalu, propriu disu. Nu ne indoimu unu singuru momentu, cá d-lu Ion Bratianu va reusi pre deplinu a formá noulu ministeriu spre marea multumire a tuturoru exigentiloru politice ale situatiunii.

Cestiunea multu controversata a Arab-Tabiei inca pare in fine a face unu passu mai aproape de definitiv'a s'a solutiune, salvandu interesele romanesci in Romani'a transdanubiana. In adeveru la acést'a credintia ne indreptatiesce o circulara a d-lui de Freycinet, presiedintele ministeriului francesu si ministru de esterne, pre care d-s'a a adresat'o in 16 Aprile reprezentantiloru republicei francesu din strainatate pentru a-le espune politic'a ce este decisu a ourmá. „Acést'a circulara, dice le Temps, espune in termini escelenti si esplica forte lemuritu si cu multa lealitate politic'a urmata de ministerulu actualu in mai multe cestiuni ce le a gasitu incepute; politica care este, inainte de tóte, dice circular'a, o politica de pace si de conciliare, conforma cu lini'a aretata a activitatii Franciei de către ilustrulu d. Thiers.“

Acésta circulara vorbesce si de dóue cestiuni ce ne privescu Romani'a: recunósccrea independintiei si cestiunea Arab-Tabiei. In privinti'a celei d'antaiu, ea recunósce dificultatiile ce presinta solutiunea cestiunii israelite. Spaciulu nu ne permite a publica in intregulu ei acést'a circulara, ne multumimu a pune supt ochii cetitoriloru nostri partea privitoria la Arab-Tabia. Ea ne spune in acést'a privintia: „Fixarea fruntariei intre Romani'a si Bulgari'a in prej'm'a Silistrei a fostu amenata in urm'a unei divergintie de pareri in privinti'a posibilitatii de a construí unu podu peste Dunare, spre a stabili comunicatiunile intre vechiulu teritoriu moldavo-valachu in Dobrogea, devenita romana, fara a atinge mahalalele orasiului. O comisiune internationala tehnica a fostu insarcinata se verifice natur'a locuriloru si determinandu loculu, unde neaperatu trebuie asiediatu podulu, ea a conchisu intr'unu sensu care implica cedarea către Romani'a a positiunii contestate a Arab-Tabiei. Cabinetulu din Bucuresci aréta o legitima nerabdare de a ajunge la solutiunea acestei afaceri; ne amu decla-

ratu gata se cooperamu cu celel'alte guverne la regularea ei definitiva.“

Sessiunea camerelor s'au inchisu in 12 Aprile. Ecce mesagiulu domnescu de inchidere cetitu in Camera de d-lu An. Stolojanu.

D-loru senatori!

D-loru deputati!

Lung'a si obositórea d-vóstre activitate legislativa ajunge astadi la finitulu ei. Fia, cá adunari de revisuirea Constitutiunei, fia cá adunari Legiuitórie ordinarie, parlamentulu romanu a fostu la inaltimea missiunii sale.

D-vóstra ati deslegatu grele si spinóse cestiuni internationala, sociale si economice.

Ati introdusu in liberal'a nóstra Constitutiune principiulu societatiiloru moderne, acela alu egalitatiei politice fara deosebire de religiune, incongiurandu aplicarea acestui principiu cu garantiile cerute de interesele nóstre economice.

Invingendu tóte greutatile, ati pusu tier'a in stapanirea marei sale arterie de comunicatiune: caile ferate.

Fara a impune poporatiuniloru noue sarcine, ati datu guvernulu Meu unu budgetu echilibratu, votatu la timpu si in stare de a poté face facie la tóte trebuintiele servitiului publicu.

Multumita fonduriloru speciale, ce a-ti pusu la dispositiunea ministeriului, vomu poté perfectiona organizarea nóstra militara si imbunatati materia-lulu armatei.

Nóu'a nóstra provincia ne datoresce o lege organica, care a fostu primita cu bucuria de populiunile nóstre trans-danubiane fara osebire de nationalitate si de religiune, si care, prin principiile sale de ordine, de libertate si de civilisatiune, ne-a atrasu laudele opiniunii publice europene.

A-ti implinitu promisiunea data de Constituanta vechei capitale a Moldovei, cá desdaunare a sacrificiiloru, ce acestu nobilu orasiu a facutu cauzei Unirei, si prin dóue legi speciale a-ti datu guvernulu Meu putinti'a de a ridica din ruine marile sale edificiiuri: catedral'a metropolitana si vechiulu Palatu domnescu.

In numele tieri si in numele Meu, ve exprimú dér' tóta recunoscinti'a pentru lucrarile D-vóstre legislative, atátu de grele, atátu de importante, atátu de manóse in rezultate bune, si cari le datorimu numai activitatiei si patriotismulu D-vóstre.

D-vóstra ve reinturnati acum in mediuloculu conjudetianiloru cu consciintia impacata, cáci ati datu tieri bune legiuri si folositórie imbunatatiri. Ve dorescu dér' cu acést'a ocaziune serbatori frumóse in siaculu familiei D-vóstre, si inainte de a ne desparti sa strigamu cu totii: Sa traiésca mum'a nóstra a tuturoru, sa traiésca Romani'a!

Sessiunea Corporiloru Legiuitórie este inchisa.“

Carolu.

(Urméza subscrierile ministriloru.)

Priveliscea cea mai trista ne-o oferescu incontestabilu imperiulu Osmaniloru. Se pare, ca stabilirea ordinei si a ecuilibrului socialu in Turci'a este unu ce imposibilu. In adeveru in Turci'a astadi putemu dice, cá nu exista nici securanti'a persónei nici a averei. In tóte provinciile, ce i-a mai lasatu tratatulu dela Berlinu acestui imperiu in decadentia, desordinea este la culme! In Macedoni'a si Tessali'a brigantagiulu este in flóre. In Albani'a influinti'a guvernulu din Stambul este, putemu dice, nula. Albanesi, pre cari marii diplomati dela congressulu din Berlinu 'i-au recunoscutu intr'unu modu atatu de neiertatu, astadi suntu decisi a-si resbuna pentru tóte nedreptatile ce li s'au facutu. Se scie, ca tractatulu din Berlinu n'a potutu fi esecutatu in punctele, cari priveau teri-

toriile, ce avea Turci'a sa-le cedeze Muntenegrului, deorace lig'a albanesa a trasu dunga preste socotela domniloru diplomati. Gusinje si Plav'a n'au potutu fi cedate Muntenegreniloru. Guvernulu sultanului, pentru ca sa arete vointi'a si bun'a s'a credintia in privinti'a strictei esecutari a desu pomenitului tractatu, a inceputu negociatiuni cu guvernulu din Cetinje in scopulu de a ceda Muntenegrului alte tienuturi in schimbulu celoru prevediute in tractatulu din Berlinu. Aceste negociatiuni ce e dreptu au si fostu incoronate de succesu, deorace au ajunsu la incheierea unei conventiuni de schimbu, pre care in dilele trecute au ratificat'o toti reprezentantii din Stambulu ai guverneloru straine. Pena candu acest'a afacere a figuratu numai pe harthia lucrurile au mersu sf'ora, candu inse aveau sa treca in domeniulu fapteloru positive, atunci se isbira totu de aceleasi obstacule, adeca de lig'a albanesa. Acest'a nevoindu sa bage in sema de locu invoielele stabilite intre guvernele din Constantinopole si Cetinje pare a fi decisa, a se apara cu energia pena la cea din urma picatura de sange contra oricarui atentatu indreptatu contra tierii si a nationalitatii albanese. In adeveru Muntenegrenii voindu sa ocupe teritoriile cedate lor prin conventiunea incheiata, intempnara o resistentia cran-cena din partea Albanesiloru. Lucrulu — dupacumu ne spunu telegramele din Scutari si Cetinje — a ajunsu la o lovire sangerosa, din care nu paru a fi esitu invingetori vitejii fii ai muntiloru negri. Prin acest'a lovire este datu semnalulu unei cran-cene lupte de rasa intre Albanesi si Muntenegrini, din care este forte greu a spune, cine va esi invingetoriu. Acest'a lupta va da de siguru ocaziune Europei sa intrevina pentru a-i pune o stavila. Intervenirea ei inse va fi incoronata de succesu numai, deca va cauta sa asigureze si interesele si aspiratiunile nationali ale unui viguros si valorosu poporu lasatu cu totul in uitare prin tractatulu dela Berlinu.

In Françi'a parlamentulu si-a reinceptu de nou siedintiele sale la 20 Aprile. Deputatii monarchisti necajiti pe spiritulu republicanu, ce face progrese imense in ti'ra, spiritu, pe care agitatieuna inscenata contr'a faimoseloru decretu, departe de a 'lu fi slabitu, l'au intaritu inca si mai tare, nu intardiara a inscena in prim'a siedintia chiaru o agitatieuna, care a mersu pena la scandalu! In adeveru unu deputatu bonapartistu d. Godelle asternuse guvernulu inca inainte de Pasci o Interpelatiune pentru a cere deslusiri asupr'a demissionarei d-lui Journault, secretariului generalu alu guvernatorulu Alegeriei, care este d. Albert Grévy, fratele presiedintei Republicei. Majoritatea republicanu a camerei amenase discutarea acestei interpelatiuni pe o luna de dile. La 20 Aprile fiindu pusa la ordinea dilei acesta interpelatiune a produsu in sinulu camerei o agitatieuna seu mai bine dicendu unu scandalu, pote unicu in annalele parlamentari ale acestui sanguinicu poporu. Deputatulu bonapartistu in desvoltarea interpelatiunei sale a atacatu fara nici unu scrupulu pena si pe constitutionalulu presiedinte alu republicei. O asemenea procedura si-a si primitu just'a resplata. Deputatulu bonapartistu a fostu eschisu pentru unu timpu din camera. Alti deputati bonapartisti au fostu chiamati la ordine si supusi censurei. Este tristu a vede intr'o ti'ra atatu de luminata si inaintata, cumu e Françi'a, unu partidu pol. usandu de opatenta nealitate si rea credintia in combaterea adversariiloru sei.

Din Angli'a n'avemu inca sciri sigure despre deslegarea crizei ministeriale. Ni se anuncia ce e dreptu, ca regin'a Victori'a a chiamatu la palatulu dela Windsor pre siefii partidului liberalu, adeca pre d-nii lordi Hartington si Granville. Este forte mica probabilitatea, ca acesti d-ni voru priimi missiunea de a forma noulu ministeriu wigh. Ei amendoi voru recomenda reginei a insarcina cu acest'a grea missiune pre omulu, ce a esserciatu cea mai puternica influentia in evenimentele politice din urma, adeca pe lordulu Gladstone! Nu este nici o indoieala, ca regin'a cu tota antipati'a, ce pare a ave contra d-lui Gladstone nu se va departa nici de astadata dela traditiunile sale constitutionali chiamandu sa formeze noulu ministeriu pre acelu barbatu politicu pre care i-lu recomanda cu impetuositate noulu curentu politicu ce dominéza opiniunea publica. Putemu deci afirma cu securantia, ca viitoriulu primu ministru alu reginei Victori'a va fi lordulu Gladstone.

Alb'ajull'a, 2 Aprile 1880.

(Statulu ungaru si amplotatii romani.)

(Fine.)

II.

Se cercetamu imputarile ce se facu ori se potu face amplotatiloru romani de nationalitate si din caus'a carora sunt trecuti cu vederea façi'a de maghiari si preterati la inaintari. Si credeti ore, ca li se imputa lipsa de capacitate, cualificatiune, diligentia ori probitate? Nici un'a dintre aceste.

Imputarea prima, ce li se face, este ca sunt romani. Pentru aceea audi forte desu din gur'a ómeniloru de frunte maghiari, laudandu pre cutare jude romanu de nationalitate, ca ce omu de sciintia este, ce portari frumóse are, catu de dreptu jude este, cumu e preste mesura de diligentu, ca ar' meritá se se faca presiedinte, jude la tabla etc. numai: Kár hogy oláh. Apoi, ce se mai dici! Dér' inse epitetulu de oláh, nu este indestulitoriu pentru oprirea inaintarei cutarei romanu, apoi este unu altu epitetu mai oribilu, si acest'a este epitetulu de dacoromanistu.

Intr'o conversare privata cu unu maghiaru de frunte, acumu vr'o trei ani, facea acela imputari Romaniloru transilvaneni, pentru ce sunt ei asia de straini constitutiunei maghiare si pentru ce persista asia de tare pe lónga politic'a de passivitate? Intre multe alte cause ce i le-amu enumeratu, a fostu si mesur'a neegala, cu care se impartu oficiele de statu, si master'a tractare a functionariloru de nationalitate romani la inaintari. Ei bine 'mi dise elu, regimulu maghiaru a aplicatu pe toti Romanii apti si inaintéza pe cei apti, déra ve lipsecu voue Romaniloru barbati cu calitatile recerute pentru a fi inaintati la posturi mai inalte. Eu ei enumeraiu vr'o cátiva barbati, ce aveau recerut'a cualificatiune, ba, ce e mai multu, o cualificatiune multu mai superióre, decâtu multi alti maghiari inaintati la posturi inalte. — Ce mi a respunsu? E dreptu, sunt in fapta barbati de tota conditiunea si probitatea, dér' vedi D-t'a, sunt cunoscuti, cá dacoromanisti. Dacoromanistii sunt apoi inimici ai statului maghiaru si statulu maghiaru nu pote se inainteze si sustiena la posturi inalte inimici de ai sei. Ei bine! eu te precepu, respunsei, si nici nu vreau se combatu unu principiu de statu, dér' totusi 'mi-ai face o mare placere se 'mi spuni, in ce consta dacoromanismulu lui X? si in ce acel'a alu lui Y? Respunsulu a fostu: d'apoi D-t'a nu sei, cá X a avutu nume ungurescu, candu a invetiatu in gimnasiulu maghiaru din... si apoi in urma 'si-a romanisatu numele? Sciu, Domnulu meu, respunsei eu, atát'a, cá professorii maghiari de pe la gimnasiale maghiare maghiariséza numele scolariloru loru romani mai cu séma, deca invéti'a bine; apoi romanii sunt in generalu totu eminenti, sciu, cá facu dia Negrutiu, Fekete, din Albu Fejér, din Popu, Pap etc., dér' aceea n'amu sciut'o, cá deca respectivulu, scapandu de sub nuie'u'a dascalului maghiaru, 'si reia din nou numele familiei sale, se face vinovatu de tradare in contr'a statului ungaru, cá este timbratu de dacoromanistu, si scie D-dieu ce feliu de inimicu alu constitutiunei ungare. Dér' ce sei despre Y? Si acest'a este dacoromanistu cáci cu romanii iea in oficiu protocóle romanesci, apoi se-ti spui un'a si mai neaudita: au cutezatu a-'si radica plat'a cu cuitantia scrisa in limb'a romanésca.

Apoi, Domnule, aceste tóte le iérta legea, replica-i eu, anume — articulu de lege XLIV din 1868, si amplotatulu romanu, deca observa legea, numai datorinti'a s'a si o implinesce, apoi, cá persóna privata are si elu drepturile, cari le da legea tuturoru cetatianiloru, de a-'si folosí limb'a propria in afacerile sale private. Care a fostu respunsulu? Ei bine, bine! Unu amplotatu alu statului, care nu folosesce in totu loculu esclusivu limb'a statului, este inimiculu statului.

Credeti, cá maghiarii, cari cugeta totu astfelu, cá si prietenulu meu, sunt puçini? Cu durere trebuie s'o spunu, cá nu! Amplotatii nostri de romanu le sciu bine tóte aceste. Si ce facu ei façi'a cu tóte aceste? Dupa ce 'si-au alesu spinós'a cariera de amplotatu, inghitu la noduri si tacu. Sunt si de aceia, cari se ferescu si de a cetí diurnale romanesci, ori se mérga la vr'o adunare, fia chiaru si bisericésca romanésca, numai cá se nu fia timbratu de dacoromanistu. Toti inse, pentru cá cu ocaziuni de reorganisasi, cari sunt camu dese in statulu ungaru, se nu remana fara páne si se devina proletari, se intrecu unii pe altii in diligentia, in implinirea datoriei loru oficióse, in probitate si conscientiositate. Se silesu la ori ce ocaziune a dá si proba de patriotismu, sunt totdeun'a pe par-

tea si in servitiulu regimului si in cause politice, éra supunerea cátra superiori o ducu pena la servilismu! Si tóte aceste ajuta óre ceva? Nimicu.

Amplotatulu romanu trebuie se se indestuléca cu atátu, deca siefulu seu 'lu lauda vr'o data, cáu este de diligentu si pote ilu incarca spre remunerarea diligentiei sale cu lucru duplu.

Nu de multu am convenitu cu unu deputatu romanu, din diet'a din Pesta, si am vorbitu cu densulu despre marea necesitate a apropiarei maghiariloru de romani. Eu pessimistu, cumu sum, 'mi-am esprimatu dubietatea, cumcá acesta apropiare se va poté intemplá pena atunci, pena candu constitutiunea maghiara nu va imbraçiosia cu asemenea caldura pe nemaghiari, cá si pe maghiari, si pena candu ómenii de statu nu voru castigá pe romani prin esemple de buna vointia, si ii voru aduce prin fapte pipaite la convingerea, cá constitutiunea statului ungaru impune nu numai detorintie egale tuturoru nationalitatiloru, ci le impartasiesce intr'unu modu dreptu si de beneficale statului. Elu imi spune, cá asemenea a vorbitu si elu cu ómneni inalti de statu maghiari, si ei l'au assecuratu, preterarea Romaniloru la denumiri si inaintari se intempla din principiu, ci, deca fapt'a se va fi intemplandu vr'o data, se intempla din intemplanseu din o alta impregiurare justificabile. Se póte, cá asia voru fi cugetandu cei dela cárm'a, esemple de tóte dilele ne indreptatiescu se credemu contrariulu.

Marele poetu germanu Góthe da caletoriulu pedestru consiliulu, cá in caletori'a s'a se caute o data si indereptu, cáci numai asia va poté se aiba intregu prospectulu tienutului. Acestu consiliu se nimeresce si la marea calatoria prin viétia, in specie inse la aceia, cari 'si facu caletori'a vietii in calitate de amplotati. Prin mentinerea acestei asemenea, nu vreu se dicu, cá asiú fi doritu reintórcerea absolutismului, ori a provisorului Schmerlingianu, candu amplotatii romani erau mai bine crestati pe revasiulu statului, ci numai atát'a, cá intemplansele de tóte dilele ne facu si pre noi a cunoáce situatiunea. Éra amplotatii nostri nu trebuie se desepereze, cáci trebuie se vina timpulu candu ómenii dela cárm'a statului voru ajunge la convingerea, cá statulu numai atuncia va fi tare si va inflóri, candu acel'a va sci se intrunésca tóte puterile lucrátorie in giurulu seu, éra constitutiunea tierii numai atunci va poté fi de toti respectata, candu ea va stringe tóte nationalitatile cu asemenea caldura la sinulu seu.

Dela tribunalu.

Brasiovu 27/15 Aprile.

(Pertractarea processului Wilhelm Ferntheil.)

Sambata in 24/12 Aprile s'a pertractatu cauza de defraudare a lui Wilhelm Ferntheil. Forulu judecatorescu a fostu constituitu din dd. judi Carolu Bistray cá presiedinte, Brennerberg si Arz, cá notariu functioná Reich. Acusarea a fostu sustienuta de d. procuroru A. Kenyeres, ér' aপররা de d-lu avocatulu Ion Lenguru.

Conformu procedurii usitate in asemenea ocaziuni, presiedintele tribunalului provóca pre inculpatu, sa istorisésca faptululu defraudarei, ce a comisu cá inspectoru alu cuartireloru orasianesci si cá economu-adjunctu alu orasiului Brasiovu. Inculpatulu inainte de a espune starea faptului se róga, cá pertractarea, acusarea si aপররা se- tiena in limb'a germana, fiindu-cá elu nu cunoáce de locu limb'a maghiara. Presiedintele ei promite, cá va face totu ce-i permite legea. Dupa acest'a inculpatulu incepe a istorisí faptululu, din caus'a caruia se afla pre banc'a inculpatiloru. In acest'a istorisire néga, cá sum'a ce lipsesce ar' fi 12038 fl., dupa cumu aréta magistratulu orasiu si aréta, cá acest'a nu este in curentu cu decurgentagendeloru. Recunoáce in genere, cá-i lipsesca banii, nu-'si póte inse esplica, cumu se se fi contribuintia'u din acesti bani nici macaru unu cruceriu. Dá inse cu socotela: a) cá i-a bagatu in acereturi pentru orasiu, fara s'a-i fi trecut in conturi; acest'a o facea de multe ori si fara autorizare, pentru-cá sa intretiena bune relatii mai cu séma cu militi'a, din cauza, cá ordinile magistratului intardiáu in cele mai multe casuri indeplinirea agendeloru resortului seu; b) Cá au potutu sa-se si fure banii din localulu, unde avea dunsulcancelari'a, de vreme ce usile erau forte slabe. brósclele forte rele, cassa vertaimiana n'avea, astufeliu cá erá silitu sa tiena banii in cuti'a unei mese de scrisu si afara de aceste loculu, cá atare,

afraudu-se in curtea magistratului era disi nópte fórte frecuentatu; c) Că in anulu 1878 a perdutu o suma de 3045 fl. v. a., cari inca au contribuit la urcarea deficitului redusu la sum'a de 11000 fl. De altcumu inculpatulu declara, că din-sulu a oferitu magistratului tóta averea s'a pentru a acoperi deficitulu constatatu inainte de ce a ajunsu acestu faptu inaintea tribunalului.

In decursulu instructiunei acestui processu s'a constatatu, că cass'a si cartile inculpatului dela 1872 încóce n'au fostu cercetate absolutu de nimenea.

O scontrare a cassei nu s'a intemplatu niciodata. Camu in acestea se potu resumá cele aduse de inculpatu pentru desvinovatierea s'a. Dupa acést'a se la cetire actului despre pretiurea unei mine de carbuni, din care diumetate este proprietatea inculpatului. Din acestu actu se vede, că espertii pre-miescu acést'a minu la 300,000 fl. v. a.

Cu acestea incheiandu-se interogatoriulu, se da vrentulu procurorului K e n y e r e s, care avendu vedere, că inculpatulu recunósce totu, cu considerare la famili'a lui nevinovata cere, că tribunalulu sa-lu dechiare culpabilu si sa-lu condamne la 2 ani de inchisóre.

D. I. L e n g e r u, aperiatoriu nu din oficiu, echi chiamatu de inculpatu, incependu aperiarea clientului seu in limb'a germana si fiindu impededatu in acest a de presiedinte, aréta, că din punctu de vedere sciintificu nu se póte negá inculpatului dreptulu de a ascultá si de a fi ascultat intr'o limba, ce o precepe, pentru că se póta reflectá la cele ce se dicu in contr'a s'a, cu alte cuvinte se póta completá la casu de trebuintia aperiarea; a-lause, că aperiatoriu este o persóna cu inculpatulu, unu „alter ego“ alu inculpatului, astfeliu, că aperiatoriu, candu cere inculpatulu, nu póte vorbi in alta limba, decâtu in ceea a inculpatului.*)

Presiedintele dupa o consultare cu colegiulu jud. comunica, ca aperiatoriu trebuie se vorbésca unguresce, deóráce aperiarea o adreséza tribunalului. In urm'a acestei comunicari d. aperiatoriu incepe unguresce, ici colesa si nemtiesce si aréta, că inculpatulu e nascutu din parinti militari — tatalu seu e fostu majoru — a fostu elu insusi militariu, aici antaiu prussianu, apoi austriacu; a fostu omu activu in oficiu si placutu in societate; caracterulu seu i-a facutu posibilu intrarea prin casatoria in familia din cele mai oneste familii, astadi este tata cu copii minorenii. Caus'a nenorocirei, in care s'afila acumu, este, că inculpatulu fiindu silitu a primitu acestu postu, dupace antecessorulu seu in acesta functiune a fostu inchisu. Inculpatulu a preceputu acestu migalosu si minutiosu oficiu precumu nici manipuliatiunea s'a; relatiunile inse ce a intretienutu in afara, mai cu séma facia de militaria, au fostu cele mai satisfactorie. Autoritatile chiamate a controlá si-au neglesu atátu de are datorinti'a lor, încátu se pare, că Brasiovulu a creatu cu oficiulu acesta unu institutu anume pentru a honoroci pre toti cāti 'lu ocupa. Ce se atinge de partea juridica d. aperiatoriu aréta, că in decursulu instructiunei nu s'a potutu dovedi, că banii ce lipsescu i-ar' fi primitu inculpatulu si că aceia n'ar' fi fostu intrebuintiati in folosulu orasiului. Aréta mai departe, că clientulu seu in intielesulu §-lui 187 din cod. pen. a despagubitu orasiulu, acoperindu-i tóta daun'a cu averea s'a imobila; magistratulu inse prin o procedura necorecta a zadarnicitu platirea posibilu din partea inculpatului in bani gata. In puterea acestoru dise d. aperiatoriu cere, se-se sisteze urmarirea inculpatului si se fia eliberatu de sub acusatune. D. aperiatoriu, fiindu provocatu se se pronuncie si asuprá pedepsei propuse, desvólta urmatoriile idei: Pedéps'a nu este reactiune contra faptei, ci contr'a tendintiei celei ilegale a vointiei urmate de faptuitoriu. Fapt'a se pedepsece numai in raportu cu individualitatea, subiectului seu. Depinde adeca dela individualitate adeca este de aplicatu pedéps'a si ce pedéps'a. Judicatoriulu essaminéza individualitatea morale a persóniei inculpate si numai, déca observa, că ea este periculósá binelui comunu, aplica greutatea legii. Insiira apoi circumstantiele atenuante ce resulta din viati'a si natur'a ocupatiunei inculpatului,

*) Unu corespondentu alu lui „Kronst. Ztg.“ din indaga-ti'a s'a reutatiósia séu din absolut'a s'a ignorantia pre vrentulu aperiarei, crede, ca batjocuresce pe d. aperiatoriu pentru principiile desvóltate aci, candu dice in reportulu seu (cu cuvintele alter ego) — ipsissima verba — adeca ale d. aperiatoriu. Compatimimiu asemenea aparintie din punctulu de vedere alu sciintiei juridice si acest'a cu atátu mai multu, că d. corespondentu va fi trecut de 40 de ani.

din neglenti'a orasiului facia de acestu oficiu, din nisuinti'a inculpatului de a despagubi pe orasiu, cu tóte, ca avea timpu de ajunsu pentru a-si instrainá averea si chiaru a plecá de aici, si din referintiele familiare ale inculpatului. Sustiene in sférsitu eliberarea inculpatului in intielesulu § 187 din cod. pen.; eventualu, nefindu constatata sum'a defraudata, se se judece inculpatulu in intielesulu § 182 cod. p. alinea prima, luandu-se in deosebita considerare circumstantiele atenuante.

Tribunalulu a condamnatu pe W. Ferntheilla 2 ani de inchisóre, acest'a insinuéza recursu.

Nu potu se incheiu, fara a dá espressionu satisfactiunei, ce amu simtitu in decursulu pledoariei d-lui I. Lengeru. Scieamu inca de multu si o audissemu chiaru dela straini si colegi de ai d-sale că este unu bunu oratoru si că pe terenulu criminalu este bine versatu. Astadi m'amu convinsu si eu despre acést'a. D. I. Lengeru a desvóltatu frumósé cunoscintie pe acestu terenu. Mai frumosu a fostu sistemulu oratoricu, in care si-a turnatu pledoari'a. Totulu, ce amu regretatu cu totii a fostu numai, că nu i s'a permisu se vorbésca in limb'a germana, pentru că pe facia se vedea greutatea cu limb'a maghiara, pe care, desi o scrie si o pronuncia bine, n'o póte vorbi destulu de fluidu. Nu potu incheié fara se observu, că tacerea raportului dela „Kronst. Ztg.“ despre acést'a aperiare este cea mai buna dovéda despre valórea ei, deóráce acestu diurnalulu din principiu refusa de a recunósce valórea Romaniloru din Brasiovu la orice ocasiune, ce i se presenta.

Consacrarea Metropolitului Dr. Silvestru Morariu Andrievici alu Bucovinei.

In unulu din nrii. precedenti ai diuarului nostru amu avutu ocasiunea de a aduce la cunoscintia cetitorilor nostri consacraré P. S. S. D-lui Dr. Silvestru Morariu Andrievici, noului metropolitu alu de multu veduvitei Eparchii a Bucovinei, intemplatá in Vien'a la 6/18 Aprile in biserica santei Treimi, in presentia unui publicu numerosu si alesu. Astadi suntemu in positiune a comunica on. nostri cetitori cuventarea ce a pronunciatu o P. S. S. in urm'a savársirei santului actu alu Chirotonirei:

„Lauda si marire in ceriu, Archipastoriului celui mai pre susu de ceriuri, carele intru a s'a indurare a condusu pèna in acestu momentu destinele turmei sale dreptmaritóre din eparchi'a Bucovinei!

Lauda si marire pe pamentu prea gratiosului nostru Imperatu si Rege, sub alu caruia patronatu biserica nóra dreptcredintiósa din monarchi'a Austro-Ungariei se bucura de unu scutu maraninosu!

Lauda si marire in Sionulu intregéi ortodocsie, cá si acést'a fica mai tenera a miresei lui Christosu, acést'a provincia metropolitana a bisericei ecumenice cresce, cá unu vlastariu binecuvantatu pe pomulu vietiei celei intru Christosu spre mantuintia credintiosiloru si bucuri'a intregéi crestinatati!

„Si sufletulu meu se bucura intru Domnulu, cá m'a imbracatu in vestmentulu mantuirei si m'a impodobitu cu haina veseliei si cá unui mire m'ia pusu mie cununa!“

Inse, pe cātu de mare este multiamirea animei mele, pentru-că m'a invrednicitu Dumnedieu, de a fi unu conducetoriu alu noului Israil pe calea cãtra pamentulu bunetatorulu, despre cari Apostolulu dice, „cá ochiulu nu le-are veditu si urechi'a nu le-a auditu si la anima omului n'au intratu,“ pe atátu de seriósé suntu si cugetarile cele ce in momentulu acest'a cuprindu sufletulu meu. Atatu suntu de patrunditóre si simtiemintele, ce implu acumu anim'a mea. Inaltimea, greutatea si responsabilitatea chiamarei mele de Archipastoriu, — suntu acelea, cari me impresóra si me umilesco pèna la pamentu.

Corón'a impodobita cu pietrii scumpe, de mire alu bisericei, ce s'a pusu pe crescetulu meu, me face sa cugetu la cununa de spini din partea celoru ce urgisescu pre mires'a lui Christosu.

Omoforulu, ce mi s'a pusu pe umeri, destépta in mine ingrigirea, de a nu pierde nici un'a din oile cuventatórie si, retacindu-se vreun'a, de a-o cauta si a-o aduce pe umeri in staululu mentuintiei. Eara in toiagulu archipastoralu, ce mi s'a datu in mana, vedu simbolulu indatorirei, de apasce turm'a lui Christosu cu priveghiare neadormita, aperiand'o de lupii rapitori si conducend'o la pasiunea vietiei esterne.

In valulu unor cugetari cá aceste ancor'a sufletului meu este ajutoriulu lui Dumnedieu, carele m'a chiamatu, ceru de alta parte concursulu organeloru bisericei, pentru care sunt destinat.

Dupa cuvintele Apostolului cãtra Corinteni, a dunaarea credintiosiloru este biserica D-dieului celui viu; este corpulu lui Christosu si madulariu din parte; si cum ca pre unii a pusu Dumnedieu in biserica: antaiu pre Apostoli, alu douilea pre proroci, alu treilea pre invetiatori, dupa aceea pre poteri, apoi darurile tamadiriloru, ajutorintiele, feliturile limbelor.

„Tóte organele bisericei suntu asia dér' chiamate, a conlucra, fiacare dupa sortea s'a speciale, la zidirea locasiului mantuintiei nóstre intru Christosu, precumu marturisesce si scriptur'a, cá la inceputulu bisericei erau toti creditiosii unu cugetu si o anima.

Ferice de biserica crestina, unde toti credintiosii suntu inca si astadi unu cugetu si o anima, unde tóte organele bisericei lucra, fiacare conformu chiamarei sale, in via Domnului, pentru că, fiacare corpulu organicu, fiacare organismu socialu si societatea bisericesca prosperéza deplinu numai atunci, candu tóte organele bisericesci suntu puse in activitate dupa menitiunea loru speciale, in intielegere cu cei ce suntu chiamati a conduce si a direge vietuirea cea dupa Christosu.

Aplicarea principiului sínodeloru zace asia dér' adencu in interesulu bine intielesu si mantuitoriu alu bisericei, pentru aceea si Domnulu nostru, recomendandu si demandandu practicarea acestui principiu salutaru in afacerile bisericesci, dise in fine: „Cá unde suntu doi seu trei adunati intru numele meu, acolo suntu si eu in mediuloculorulu.“

Fia deci, fia pentru totudeaun'a binecuvantatu numele Domnului si Dumnedieului nostru Isusu Christosu, carele, urdiendu biserica s'a pe temeli'a cea tare a credintiei, a sperantiei si a dragostei, i-a desemnatu acést'a cale spre desvóltarea organismului seu!

Fia, fia pentru totudeaun'a binecuvantate adunarile canonice ale credintiosiloru in cuprinsulu a tóta ortodocsia ecumenica!

Fia binacuvantarea Domnului si preste adunarea nóra de astadi cu a s'a iubire de omeni totudeauna, acum si pururea si in vecii veciloru. Amin.“

Uramu din anima, cá Acela, care tiene in manele sale destinele omenimei, sa dà a P. S. S. d-lui nou metropolitu alu multa cercatei Eparchii forti'a necessaria pentru a poté duce la bunu sfarsitu inalt'a P. S. Sale chiamare spre binele bisericei si alu poporului, ce este incredintiatu inaltéi P. S. Sale archipastoriri.

Necrologu.

„Carolin'a Balintu, nascata Golgotiu, cá soția, An'a maritata Hodosu, cá fica, Dr. Iosifu Hodosu, cá ginere cu fi si ficele: Enea, medicinistu, Letitia, maritata Dr. Oncu, adv. in Aradu, Sabinu, candidatu de locotenente in reg. alu 50-lea, Alesandru, Juniu Bruto, Ulpiu Nerva si Roma Victoria, nepotii Dr. A. Balintu, medicu in Rosi'a, Ioanu Balintu, preotu in S. Martinulu de Campia, Iosifu Balintu, preotu in Petridu, Alesandru Balintu, preotu in Pusztá S. Martinu, Scarlatu Balintu, comerciantu in Bucuresci, aducu la cunoscintia tuturoru celorlalti consangeni, amici si cunoscuti, cumcã pré iubitululu loru soțiu, tata, socrumosiu si unchiu

Simione Balintu,

preotu gr. cat. in Rosi'a de munte, protopopu actualu alu tractului B'strei, cavaleru alu ordului Franciscu Iosefinu si alu ordului Russescu S. Ana, fostulu prefectu alu Salmeloru, neobositu anteluptatoru nationalu,

dupa una scurta suferintia, in alu 46 anu alu servitiului prestatu cu zelu si credintia bisericei, natiunei, in alu 70-lea anu alu vietii sale, in 16 ale lunei curente, la 7 ore de diminetia si au datu sufletulu in manile creatorelui.

Romasitiile pamentesci ale repausatului se voru asiedia spre odihna eterna in centerimulu gr. cat.

alu Rosiei in 11 Aprile 1880, la 3 ore dupa amedia.

Rosi'a de munte, in 16 Aprile 1880.

Fi-ai tierin'a usi'ora!

Bredu (Selagiu) in lun'a lui Aprile 1880.

In nrii 25 si 26 ai „Gazetei Tr.“ d-lu coresp. anominu selagianu, vomendu focu si puci'osa, vine a desminti observatiunile mele din nr. 20 alu „Gaz. Tr.“ si inca intr'unu limbajiu abundantu in espressiuni mali'iose. Inse cu t'ote ca, dupa cumu se esprima, se por'ca cu respectu facia de adeveru si presupune, ca gur'a d-sale nu po'te sa nu spuna adeverulu, totusi si de astadata, voindu a combate disele mele, a alunecatu pe terenulu vastu alu neadeverulu. Pentru-ca d-s'a se nu-si arr'oge inaintea publicului infalibilitate in cele ce le-a scrisu facia de mine, permiteti-mi d-le redatore sa aretu, cu ce argumente neresturnavere se nisuesce a reduce la nimic'a observatiunile mele. Te affi indignatu d-le coresp. si dici, ca te inculpezu cu rancore contra familiei no'stre si mai alesu contra mea? N'ai inse pentruce! Si ca se te convingi fa bine si mai cetesce inc'odata passagiulu din corespondinti'a mea, unde vine inaintea cuventulu: rancore, si vei vedé, ca eu nu-lu aplicu facia cu cele dise preste totu despre noi, ci numai la invinuirea neloiiale ce mi-o faci mie, atribuindu-mi ca-o imprudentia impregiurarea, ca am cerutu Moigradulu. Din atat'a nu poti face conclusiune in genere. Dici, ca nu te dore parochi'a Moigradului, deca cumva este adeveratu ce dici, apoi, s'a-ti fi datu ore ansa a me apostrofa cu imprudentia, pentru-ca am cerut'o? Bine, si eu recunosc ca directu pe d-ta nu te atinge acea durere, ci numai presupunu si eu, ca aceea este eflussulu legaturei, ce esista intre d-t'a si celu ce a perdut'o. Moigradulu inse n'o merita acést'a. Pretinsele procederi fora esperintia nu-le probezi, ci numai le presupuni din punctele a) „probarea unoru preoti tineri facia cu poporulu incredintiatu grigei loru parintiesci, care ar' face onore si unoru domni feudali.“ A-o presupune si a-o argumenta acést'a suntu doue lucruri, d-le, precatu e de usioru celu d'antaiu pre atatu e de greu celu de alu doilea. Mi-ar' placé inse se vedu ce voinicu esti, poteai argumenta presupunerea d-tale si facia de mine inse, nu cu vorbe culesse din ventu, ci cu date basate pe adeveru, caci la dincontra cu presupunerea facuta, remanendu in statu quo, n'ai disu nimicu, b) „impregiurarea ca betranulu parochu din Bredu, numai deatunci a processu la incassarea competintieloru sale, decandu i-am venitu intr'ajutoriu. Ce te indreptatiesce la acést'a? de nu mintea inventi'osa, prin care 'ti permiti a sci si a descoperi si ceea ce nu este. Minunatu mai esti d-ta d-le; precumu vedu posedi unu daru desclinitu, de care nu multi moritori se potu bucura. Pre langa totu darulu inse te insiela presupunerea, penacandu eu te asigurazu, ca numit'a incassare s'a facutu la inviatiunea unui amicu alu d-tale, pentru salvarea onorei caruia ti-ai redicatu puterniculu cuventu in publicitate. Poftimu! pentru aceea inse nu este de vina nici unulu nici altulu, nu! ci amu ajunsu tempulu despre care a disu Christosu, „ca se voru scola profeti mintiuosi intre voi.“ Te rogu der' se incetezi cu supositiunile mai indatinat d-tale decatu mie, cu cari tindi a escita placere acelora, cari se folosescu de mediulocu spre a-si versa veninulu de aspida asupra no'stra. Se scii d-le! ca de si locuiescu in Bredu, nu me amestecu in affacerile parochiale ale tatalui meu, numai atunci, candu e bolnavu seu sum autorisatu; eu am parochi'a mea si numai cu aceea am de a face; si haru Domnului! — de si sum calumniatu din partea unoru mali'iosu, ca unu omu, care asiu fi datu inse scissiunei din Bredu, fora ca se fia in stare a-o proba acést'a — panaci traiescu in linisce cu poporulu, penacandu in giuru — cumu dici si d-ta, mai multe parochii suntu in miscare. Procederile ce le presupuni a fi adeverate ar' trebui sa aiba urmari si in Moigradu. Se fi fostu in Ortelecu mai nainte ferberi de acést'a natura, dici, ca n'ai auditu si ca acést'a numai eu o sciu. Ba o scii si d-ta pre bine, numai precumu vedu voiesci a-ti face din memoria coda de iepure, de nu o scii si nu-mi credi mie, atunci fa bine si intréba pre Ortelecani si pre parochulu loru, din gurile caror'a amu auditu si eu acést'a, si de nu vei crede neci acestor'a ostenesce si mai departe pena la prot. gr. or. din F. S. Petru, care te va convinge pe deplinu, ca ce amu afirmatu despre acést'a e purulu adeveru, a caruia lumina credu ca ti-ar' placé a-o ascunde. Pentruca s'au ivitu unele de aceste in Ortelecu, departe se fia de mine chiaru presupunerea, ca dora ele ar' fi fostu o urmare a procederilor fora esperintia, pentru ca, sciu pre bine, ca caus'a loru a fostu vitregimea tempului in care traimu. Dici mai departe, ca n'amu truditu a demustrá, ca enumerandu causele turburarilor in-template 'ti contradici. Acést'a si acumu o dicu basatu si pe alte espressiuni de ale d-tale, cumu sunt „ca preotii din tractulu Bredului 'si implinescu detorinti'a conscientiosu“ si „immediat'a apropiare de peste Mesesiu, popa fora de plata“ etc. cari dici ca sunt caus'a a totu reului. Amu disu, ca nu mi-ar' placé a ventila in publicitate caus'a destituirei lui V. P., te opintesci inse a-o face d-ta, inse fiindu reu informatu seu po'te si cu voi'a, rolulu de advocatu nu ti-a

successu, caci domne reu ai mai ventilat'o. Se te convingi ca si aci te-a parasitu respectulu ce-lu porti facia cu adeverulu, se ti-o aretu eu.

Cu diece ani seu si mai bine inainte de acést'a, in tractulu nostru popescu era datina a se tiené catu de desu sinode miste in affaceri bisericesci si scolare; ce resultatu au adusu acele? Ne avendu fericirea de a participa la ele nu sciu; amu auditu inse dela omeni de tota increderea, ca acele intre altele au avutu de scopu si distractiunile, ce le aveau la asemenea ocasiuni, mai marii domni ai tractului, ospatandu-se bine din sudorea preotiloru tractuali. Aceste sinode dupa dreptu aveau se se perondeze in tote parochie d'er' ce? mai marii voivodi neobservandu ordinea, sinodele le oranduiu unde scieau, ca voru fi mai bine prevediuti. Dupa unu intervalu de unu anu dela unu fostu sinodu in F. preotulu deacolo se treziesce cu decisiunea, ca erasi va fi sinodulu la densulu, (vedi protocolulu sinodalu de pe acelu tempu). Sciindu mai dinainte erogatiunile considerabile ce suntu impreunate cu prevederea participatoriloru, deorace la acele sinode se adunau preotii, invetiatorii, cantorii, curatorii si unii dintre domnii inteligenti ai tractului, ba ce e mai multu spunendu-i-se se se pregatésca a provedé 50 persone numai inteligente. D-lui preotu basandu-se parte pe neobservarea ordinie, fiindu decisu a pune in cui poft'a aceloru domni gastronomi, parte, neiertandui financiele, nu le facu de astadata pe voia. Der' ce se vedi! Domnii puternici ai tractului sub intielegundu-se aci si unu fostu domnu subinspectore scolariu pe acelu tempu, — vediendu, ca in cas'a cea multu ospitale pena aci pentru ei, nu li se facu dupa placu, de atunci la orice ocasiune binevenita nu intardia a vomá focu si flacara nu numai asupra fratelui meu fostu preotu in F. ei si asupr'a no'stra a tuturor, preste cari li-se intinde poterea de satrapi. Ecce caus'a causarum, inceputulu a tota rentatea. Pucinu dupa acést'a urméza ca V. P. dupa o propunere de 9 septemani se affa destituitu; si pre ce cale? Elu fu destituitu in urm'a unui raportu asternutu Maritului guv. diecesanu, cumca densulu a abdisu, despre ceea ce neci pomana n'a fostu d-le, acést'a a fostu numai o apucatura machiavelistica, resultatu alu sinodulu din F.

(Va armá.)

D i v e r s e .

[Monetari'a Statului romanu.] Acumu candu monetari'a romana e plina in activitate, e interessantu a dá câteva notitie privitorie la situatiunea acestui stabilimentu si la lucrurile sale. Ca constructiune, monetari'a ocupa in marginea Bucuresciloru unu intiusu spatiu de 3112 metri patrati, avendu mai multe cladiri a parte pentru fabricatiunea moneteloru, pentru depositulu materialulu metalicu, pentru laboratoriu de chemia, biroulu de controlu, pentru ateliere de reparatiune etc. Monetari'a possede unu atelieru de lupitu, cu cuptore capabile de a turna 25,000 chilogr. argintu si 15,000 chilogr. bronzu pe luna; unu atelieru de laminatu si taiatu, indiestratu cu diferite instrumente necessarii acestor operatiuni; o usina pentru estragerea gazulu aerianu din petroleu; unu atelieru de reincaldu si spalatu; unu atelieru de ajustatu cu masini de ajustatu rondule de argintu si auru, de ascutitu rondule masineloru precedente, pentru clasificarea dupa greutate a ronduleloru de auru, pentru zintiuitululu loru cu inscriptiuni, si alu celoru de argintu; unu atelieru cu presse de batutu; unu atelieru pentru fabricatu stampilele; ateliere de reparatu, de feraria unu laboratoriu de chemia bine prevediutu cu tote cele trebuitiose. Monetari'a e alimentata cu apa adusa prin conducte puse in comunicatiune cu canalele, ce aducu apa din Dimboviti'a. Luminatulu se face cu gazu aerianu estrasu din petroleu brutu din tiéra, cu ajutoriu unei usine stabilite ad hoc. Acést'a e prim'a incercare, ce se face in tiéra pentru luminatulu cu gazu estrasu din petroleu brutu; esperienti'a a demonstratu, ca acestu gazu costa pe jumetate, numai catu gazulu aerianu produsu din carbuni petra, cu care se lumineza orasiulu Bucuresci, si da o lumina de 2—3 ori mai mare. Pena la 1 Decembre trecut, valorea lucrurilor de apropiare si a noueloru constructiuni, aceea a masineloru si instalatiunea loru, a aparateloru, instrumenteloru mobilierulu, etc. era de lei 397,703 bani 63. Constructiunile vechi ale monetariei, si instalarea ei costa 387,207 lei 64 bani. In totu 784,911 lei 27 bani. Cu privire la miscarea materialulu metalicu. in monetaria in periodulu de la 23 Maiu, candu s'a inceputu lucrarea, pena la 1 Decembre, se constata ca, din 50,016 kilogr. de arama, 6206 cositoru si 200 zincu, aduse din strainatate, s'a pusu in miscare pentru fabricatiunea monetei de bronzu, 25,658 kgr., 222 gr. de arama, 1048 kgr. 495 gr. de cositoriu si 396 kgr. 598 gr. de zincu, din care s'a batutu, pena la 1 Decembre 4,100,000 bucati seu 8,209 kgr. 025 gr.; restulu se affa in ateliere. Sumele angagiate in lucrurile de exploatiune se urca la cifra de lei 21,778,581, repartita pentru materialulu de monetisatu si otielu de stampile, matrice si medalione, materiale diverse de intretinere, combustibile si personalu.

(Dupa Cur. Fin.)

[Focu infricosiatu!] In orasiulu Focsiani din Romania au arsu in 11 Aprile a. c. trei sute case. Sute de familii remasera fara adapostu. Pe la 2 ore dupa amedi s'a aprinsu atelierulu caretasiulu Schreir si foculu, latitu prin ventu mistul tota! Ministru de interne a adrasatu indata prefectiloru de judetie urmatori'a circulara:

Domnule prefectu!

Orasiulu Focsiani, care de secolu n'a fostu orasiu nici muntenescu nici moldovenescu, ci orasiu romanescu, si, ca atare a fostu si resiedinti'a acelor autoritati centrale, create de conventiunea dela Parisu din 1857, menite de a pregati si efectua unirea principateloru; Focsiani au fostu prad'a unui teribilu incendiu. In câteva ore foculu a arsu peste 300 case, ocasionandu o paguba, ce intreca preste cinci milione.

Este de datori'a natiunei si a tuturor animeloru generosa, fia romane, fia straine, de a veni in ajutoriu acestor sute de familii, astadi serace, astadi lipsite de adapostu.

Intiegeti-ve der' de indata cu tote autoritatile, cu tote comunitatile, cu tote societatile de bine-faceri, desohidati in tote orasielile si judetiulu D-vo'stra liste de subscriptiuni pentru a se aduna fonduri, cu cari se potemu alina o parte din suferintiele si lipsurile populatiunei focsianene.

Listele voru fi tote numerotate si inestrate cu subscrierea prefecturei si a primariei de resiedintia, si banii voru versa la casieri'a centrala raportandu-mi din 14 in 15 zile despre sumele adunate.

Comptandu pe energi'a d-vo'stra in indeplinirea acestor missiuni filantropice, ve rogu se primiti incredintiunea consideratiunei melg. Ministru, M. Cogalniceanu.

Revista bibliografica.

[Miscarea poporatiunei in Romania dela 1870—1878], de Ioan G. Bibicescu, Bucuresci 1880, pretiulu 1 fr. 50 bani. D-lu Ioanu G. Bibicescu, redactoru la „Romanu lu“, a tienutu „la Concordi'a romana“ in 3 Februariu o conferintia forte interessanta despre miscarea poporatiunei in Romania dela 1870—1878. Cu acést'a ocazione d-lu I. Bibicescu a facutu cunoscute nescie fenomene forte ingrijitorie, in ceea ce privesce crescerea poporatiunii romanesci, si cari nu erau po'te cunoscute pena aci decatu la forte pugini. D-s'a, pentruca asemenea aparintie sa po'ta fi cunoscute pre catu se po'te mai multu, 'si-a publicatu conferintia intr'unu micu opusculu, suptu titulu de mai susu, dedicatu d-lui C. A. Rosetti, actualulu presiedinte alu camerei, care ca ministru de interne in 1878 atrase mai antaiu atentiunea consiliulu sanitaru asupra mortalitatii celei mari a poporatiunei dela capitala si-lu invita a-i cerceta causele. In acestu opusculu d-lu Bibicescu ne arata, intre alte ingrijitorie aparintie, cu cifre statistice, ca poporatiunea capitalei a scadiutu in cei 8 ani dela 1870—1877 cu 10,890 de suflete. Séu deosebindu: poporatiunea ortodocsa a scadiutu in acesti 8 ani cu 10,836, pre candu cea evreésca a crescutu cu 1073 de suflete. Poporatiunea urbana dela 1870—1878 a scadiutu cu 22,236 de suflete, si adeca a scadiutu ce: ortodocsa cu 30,355 de suflete, pre candu cea evreésca a crescutu cu 12,923 de suflete. Continuandu asia numai câteva decenii vedemu unde ajungemu! Ceea-ce ne face sa ne mai mangaiamu este impregiurarea, ca lucrurile nu stau asia de reu cu poporatiunea rurale, care merge crescendu, cresce inse si ea cu multu mai incetu de catu in tierile vecine. Pentru mai de aprópe ameuante avisamu pre cetitorii nostrii la opuscululu d-lui I. Bibicescu, care merita suptu tote punctele de vedere a fi cetitu si studeatu de toti adeveratii romani.

Post'a ultima.

Telegrafulu romanu ne aduce circularulu de Sale d-lui Archiepiscopu si Metropolitu Miron Manulu, prin care se conchiama conformu §§ 89 si 90 din st. org. sinodulu archidiecesanu gr. or. alu Transilvaniei pre duminec'a Tomei, adeca pre diulu de 27 Aprile v. in Sibiu.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 27 Aprile st. n. 1880.

5 ⁰ / ₀ Rent'a charthia (Metalliques) . . .	72.65	Oblig. rurali ungare . . .	93.25
5 ⁰ / ₀ Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) . . .	73.10	„ „ Banat-Timis . . .	92.75
Losurile din 1860 . . .	120.29	„ „ transilvan. . . .	92.75
Actiunile banciei nation. 835 —		„ „ croato-slav. . . .	93.—
„ instit. de creditu 261.75		Argintulu in marfuri . . .	—
Londr'a. 3 luni . . .	119.15	Galbini imperatesci . . .	5.62
		Napoleond'ori	9.41
		Marci 100 imp. germ. . .	58.70

Editoru: Iacobi Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografia: Ioanu Gott si fiu Henriu.